

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

25 päivänä lokakuuta 2001 *

Yhdistetyissä asioissa C-49/98, C-50/98, C-52/98—C-54/98 ja
C-68/98—C-71/98,

jotka Arbeitsgericht Wiesbaden (Saksa) on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadaksean tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa

Finalarte Sociedade de Construção Civil L^{da}

vastaan

Urlaubs- und Lohnausgleichskasse der Bauwirtschaft (C-49/98),

Urlaubs- und Lohnausgleichskasse der Bauwirtschaft

vastaan

Amilcar Oliveira Rocha (C-50/98),

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

Urlaubs- und Lohnausgleichskasse der Bauwirtschaft

vastaaan

Tudor Stone Ltd (C-52/98),

Urlaubs- und Lohnausgleichskasse der Bauwirtschaft

vastaaan

Tecnamb-Tecnologia do Ambiente L^{da} (C-53/98),

Urlaubs- und Lohnausgleichskasse der Bauwirtschaft

vastaaan

Turiprata Construções Civil L^{da} (C-54/98),

Urlaubs- und Lohnausgleichskasse der Bauwirtschaft

vastaan

Duarte dos Santos Sousa (C-68/98),

Urlaubs- und Lohnausgleichskasse der Bauwirtschaft

vastaan

Santos & Kewitz Construções L^{da} (C-69/98),

Portugaia Construções L^{da}

vastaan

Urlaubs- und Lohnausgleichskasse der Bauwirtschaft (C-70/98)

I - 7886

ja

Engil Sociedade de Construção Civil SA

vastaan

Urlaubs- und Lohnausgleichskasse der Bauwirtschaft (C-71/98),

ennakkoratkaisun EY:n perustamissopimuksen 48 ja 59 artiklan (joista on muutettuina tullut EY 39 ja EY 49 artikla), EY:n perustamissopimuksen 60 artiklan (josta on tullut EY 50 artikla) sekä palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon 16 päivänä joulukuuta 1996 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 96/71/EY (EYVL 1997, L 18, s. 1) 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan toisen luetelmakohdan b alakohdan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. Jann sekä tuomarit D. A. O. Edward (esittelevä tuomari) ja L. Sevón,

julkisasiamies: J. Mischo,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Finalarte Sociedade de Construção Civil L^{da} ja Portugaia Construções L^{da},
edustajanaan Rechtsanwalt B. Buchberger,

- Urlaubs- und Lohnausgleichskasse der Bauwirtschaft, edustajanaan Rechtsanwalt J. Sedemund,

- Tudor Stone Ltd, edustajanaan Rechtsanwalt K. Kühne,

- Tecnamb-Technologia do Ambiente L^{da}, edustajanaan Rechtsanwalt O. Wulff,

- Santos & Kewitz Construções L^{da}, edustajanaan gerente E. Kewitz,

- Engil Sociedade de Construção Civil SA, edustajanaan Rechtsanwalt A. Böken,

- Saksan hallitus, asiamiehinään E. Röder ja C.-D. Quassowski,

- Belgian hallitus, asiamiehenään J. Devadder, avustajanaan avocat B. van de Walle de Ghelcke,

- Ranskan hallitus, asiamiehinään K. Rispal-Bellanger ja C. Chavance,

- Alankomaiden hallitus, asiamiehenään J. G. Lammers,

- Itävallan hallitus, asiamiehenään C. Pesendorfer,

- Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään P. Hillenkamp ja M. Patakia, avustajinaan Rechtsanwalt I. Brinker ja Rechtsanwalt R. Karpenstein,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Finalarte Sociedade de Construção Civil L^{da}:n ja Portugaia Construções L^{da}:n, edustajanaan Rechtsanwalt B. Buchberger, Urlaubs- und Lohnausgleichskasse der Bauwirtschaftin, edustajanaan Rechtsanwalt T. Lübbig, Engil Sociedade de Construção Civil SA:n, edustajanaan Rechtsanwalt A. Böken, Saksan hallituksen, asiamiehenään C.-D. Quassowski, Ranskan hallituksen, asiamiehenään C. Bergeot, Alankomaiden hallituksen, asiamiehenään J. van Bakel, Ruotsin hallituksen, asiamiehenään A. Kruse, ja komission, asiamiehenään M. Patakia, avustajanaan asianajaja R. Karpenstein, 30.3.2000 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 13.7.2000 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Arbeitsgericht Wiesbaden on esittänyt 10.2.1998 (C-49/98), 16.2.1998 (C-50/98) ja 17.2.1998 (C-52/98—C-54/98) tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet yhteisöjen tuomioistuimeen 24.2.1998, ja 27.2.1998 (C-68/98—C-71/98) tekemillään päätöksillä, jotka ovat saapuneet yhteisöjen tuomioistuimeen 13.3.1998, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla neljä ennakkoratkaisukysymystä EY:n perustamissopimuksen 48 ja 59 artiklan (joista on muutettuina tullut EY 39 ja EY 49 artikla), EY:n perustamissopimuksen 60 artiklan (josta on tullut EY 50 artikla) sekä palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon 16 päivänä joulukuuta 1996 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 96/71/EY (EYVL 1997, L 18, s. 1) 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan toisen luetelmakohdan b alakohdan tulkinnasta.

- 2 Nämä kysymykset on esitetty yhdeksän oikeudenkäynnin yhteydessä, joissa on kaikissa kysymys rakennusalan työntekijöiden lomaoikeuksien rahoittamiseksi perustetuista lomarahastojärjestelmistä. Näistä asioista kolmessa (C-49/98, C-70/98 ja C-71/98) on nostettu kanne, jossa vaaditaan toteamaan, ettei kysymyksessä ole lakiin perustuva suhde. Urlaubs- und Lohnausgleichskasse der Bauwirtschaft (rakennusalan loma- ja palkantasausrahasto; jäljempänä lomarahasto) on näissä asioissa vastaajana. Kantajat ovat muuhun jäsenvaltioon kuin Saksan liittotasavaltaan sijoittautuneita työnantajia, jotka ovat lähettäneet Saksaan työntekijöitä, ja lomarahasto on vaatinut niitä suorittamaan maksuja ja antamaan Verfahrenstarifvertragissa (sosiaalirahastojärjestelmää koskeva työehtosopimus; jäljempänä VTV) määrättyjä tietoja näiden maksujen laskemiseksi. Muut asiat (C-50/98, C-52/98—C-54/98, C-68/98 ja C-69/98) koskevat lomarahaston nostamia kanteita, joissa se vaatii velvoittamaan muuhun jäsenvaltioon kuin Saksan liittotasavaltaan sijoittautuneet työnantajat, jotka ovat lähettäneet työntekijöitä Saksaan, suorittamaan maksuja ja antamaan tietoja.

Kansallinen lainsäädäntö

- 3 Rakennusalan työntekijöiden lomajärjestelystä on säädetty Saksassa Mindesturlaubsgesetz für Arbeitnehmer — Bundesurlaubsgesetzillä (työntekijöiden vähimmäislomaoikeutta koskeva laki) ja Bundesrahmentarifvertrag für das Baugewerbellä (rakennusalan puitetyöehtosopimus; jäljempänä BRTV-Bau).
- 4 Se on toteutettu pääsääntöisesti VTV:llä säännellyn lomarahastojärjestelmän avulla. Liittovaltion työ- ja sosiaaliministeriö on laajentanut VTV:n ja BRTV-Baun soveltamisalan koskemaan koko rakennusala.
- 5 Rakennusallalle on tunnusomaista, että työntekijät vaihtavat usein työnantajaa. Tästä syystä BRTV-Baussa säädetään, että työntekijällä viitevuoden aikana olleita eri työsuhteita on käsiteltävä ikään kuin ne muodostaisivat yhden työsuhteen. Työntekijä voi tämän oletettaman perusteella laskea yhteen ne lomaoikeudet, joita hänelle on viitevuoden aikana kertynyt eri työnantajien palveluksessa ollessaan, ja vaatia näiden oikeuksien kokonaismäärää senhetkiseltä työnantajaltaan riippumatta siitä, miten pitkään hän on ollut tämän työnantajan palveluksessa.
- 6 Tavallisesti tämä järjestelmä merkitsisi raskasta taloudellista rasitusta viimeksi mainitulle työnantajalle, koska tämä joutuisi maksamaan työntekijälle lomakorvauksia myös muiden työnantajien palveluksessa kertyneistä lomapäivistä. Lomarahasto on perustettu tämän epäkohdan poistamiseksi ja sen varmistamiseksi, että taloudellinen rasitus jaetaan työnantajien kesken oikeudenmukaisesti.

- 7 Saksaan sijoittautuneet työnantajat maksavat lomarahastoon 14,45 prosenttia yrityksensä bruttopalkkasummasta. Ne saavat vastineeksi oikeuden saada kokonaan tai osittain takaisin työntekijöille lomapalkkana ja ylimääräisenä lomarahana maksamansa määrät.
- 8 Työnantajien on kuukausittain ilmoitettava tietyt tiedot lomarahastolle, jotta tämä voisi määrittää yrityksen kuukausittaisen bruttopalkkasumman ja laskea suoritettavien maksujen määrän.
- 9 Arbeitnehmersendegesetzillä (työntekijöiden lähettämisestä annettu laki, BGBI, s. 227; jäljempänä AEntG), joka on annettu 26.2.1996, on laajennettu rakennusalan työehtosopimuksiin sisältyvien vuosilomaa koskevien määräysten soveltamisalaa 1.3.1996 alkaen siten, että siihen kuuluvat tietyin edellytyksin työsuhteet, joissa toisena osapuolena on yritys, jonka kotipaikka on muualla kuin Saksassa, ja toisena osapuolena työntekijä, jonka tällainen yritys on lähettänyt rakennustöihin Saksassa sijaitsevalle rakennustyömaalle.
- 10 Vuosiloma-oikeutta koskevaa BRTV-Baun 8 §:ää on tästä syystä muutettu ja VTV:tä on täydennetty 1.1.1997 lähtien kolmannella osalla, jonka otsikkona on ”Muualla kuin Saksaan sijoittautuneita työnantajia ja niiden Saksassa työskenteleviä työntekijöitä koskeva lomajärjestelmä”. Saksan ulkopuolelle sijoittautuneet työnantajat ovat näin ollen velvollisia osallistumaan lomarahastojärjestelmään, mikä tarkoittaa muun muassa sitä, että niiden on maksettava lomarahastolle 30.6.1997 saakka 14,82 prosenttia ja tämän jälkeen 14,25 prosenttia Saksan alueelle lähetettyjen työntekijöiden bruttopalkkasummasta.
- 11 Saksaan sijoittautuneisiin työnantajiin ja muihin työnantajiin sovellettavissa järjestelmissä on kuitenkin eroja. Ensiksikin toisin kuin on säädetty Saksaan sijoittautuneisiin työnantajiin sovellettavan järjestelmän osalta, Saksan ulko-

puolelle sijoittautuneella työnantajalla ei ole mitään oikeutta saada lomarahastolta palautusta. VTV:ssä perustetaan lähetetylle työntekijälle oikeus saada lomapalkkaa lomarahastosta.

- 12 Toiseksi Saksan ulkopuolelle sijoittautuneen työnantajan on annettava lomarahastolle enemmän tietoja kuin Saksaan sijoittautuneen työnantajan.

- 13 Kolmanneksi asiassa sovelletaan erilaista yrityksen käsitettä riippuen siitä, onko työnantaja sijoittautunut Saksaan vai ei. AEntG:n 1 §:n 4 momentissa säädetään seuraavaa:

”Kun määritellään 1, 2 ja 3 momentin mukaisesti, minkä työehtosopimuksen toimialakohtaiseen soveltamisalaan työntekijät kuuluvat, ulkomaille sijoittautuneen työnantajan lähettämien työntekijöiden katsotaan yhdessä muodostavan yrityksen.”

- 14 BRTV-Baun 7 §:ssä sitä vastoin säädetään, että arvioitaessa, onko Saksaan sijoittautuneeseen työnantajaan sovellettava rakennusalan työehtosopimusta, rakennustyömaata tai yksinomaan rakennustyömaalle palkattuja työntekijöitä ei pidetä yrityksenä. Yrityksen muodostaa tällaisissa tapauksissa se organisaatioyksikkö, joka on lähettänyt työntekijät työmaalle.

Pääasian riita ja ennakkoratkaisukysymykset

- 15 Pääasiassa kantajina olevista työnantajista kahdeksan on sijoittautunut Portugaliin ja yksi Yhdistyneeseen kuningaskuntaan. Kukin niistä on lähettänyt tilapäisesti työntekijöitä Saksaan rakennustöihin vuoden 1997 aikana.
- 16 Lomarahasto vaatii, että näiden työnantajien on osallistuttava rakennusalan työntekijöiden lomaoikeuksien rahoittamista koskevaan maksujärjestelmään. Se vetoaa tämän osalta VTV:hen ja AEntG:n 1 §:n 1 ja 3 momenttiin.
- 17 Voidakseen periä näissä säännöksissä tarkoitettuja maksuja koskevat saatavat, se vaatii kyseisiä työnantajia antamaan tiettyjä VTV:ssä lueteltuja tietoja.
- 18 Arbeitsgericht Wiesbaden katsoi, että pääasioiden ratkaisu riippui yhteisön oikeuden tulkinnasta ja se päätti tämän perusteella lykätä niiden käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat neljä ennakkoratkaisukysymystä:

”1) Onko EY:n perustamissopimuksen 48, 59 ja 60 artiklaa tulkittava siten, että niiden kanssa on ristiriidassa AEntG:n 1 §:n 3 momentin ensimmäisen virkkeen kaltainen kansallisen oikeuden säännös, jolla ne yleissitoviksi todettujen työehtosopimusten oikeusnormit, joissa määrätään työmarkkinaosapuolten yhteisten rahastojen perimistä maksuista ja myöntämistä etuuksista, jotka liittyvät työntekijöiden lomaoikeuksiin, sekä siten ne kyseisten työehtosopimusten oikeusnormit, joissa määrätään tässä yhteydessä noudatettavasta menettelystä, ulotetaan koskemaan ulkomaille sijoittautunutta työnantajaa ja niitä työntekijöitä, jotka tällainen työnantaja on lähettänyt työskentelemään alueelle, jolla näitä työehtosopimuksia sovelletaan?

2) Onko EY:n perustamissopimuksen 48, 59 ja 60 artiklaa tulkittava siten, että niiden kanssa ovat ristiriidassa AEntG:n 1 §:n 1 momentin toisen virkkeen ja 3 momentin ensimmäisen virkkeen säännökset, joissa edellytetään yleis-sitoviksi todettujen työehtosopimusten sisältämien sellaisten oikeusnormien soveltamista,

a) joiden mukainen loma on pidempi kuin tietyistä työajan järjestämistä koskevista seikoista 23 päivänä marraskuuta 1993 annetussa neuvoston direktiivissä 93/104/EY säädetty vuosiloman vähimmäisaika,

ja/tai

b) joiden mukaan Saksaan sijoittautuneilla työnantajilla on oikeus saada työmarkkinaosapuolten yhteisiltä rahastoilta palautus maksamistaan lomapalkoista ja lomarahastoista mutta joiden mukaan ulkomaille sijoittautuneilla työnantajilla ei ole tällaista oikeutta, vaan lähetetyllä työntekijällä itsellään on sen sijaan oikeus esittää vaatimus suoraan työmarkkinaosapuolten yhteisille rahastoille,

ja/tai

c) joiden mukaan ulkomaille sijoittautuneen työnantajan on näiden työehtosopimusten nojalla noudatettavassa sosiaalirahastojärjestelmässä annettava työmarkkinaosapuolten yhteisille rahastoille enemmän tietoja kuin Saksaan sijoittautuneen työnantajan?

- 3) Onko EY:n perustamissopimuksen 48, 59 ja 60 artiklaa tulkittava siten, että niiden kanssa on ristiriidassa AEntG:n 1 §:n 4 momentin sääntely, jonka mukaan silloin, kun määritellään, kuuluvatko työntekijät sellaisen yleis-sitovaksi todetun työehtosopimuksen toimialakohtaiseen soveltamisalaan, jota sovelletaan AEntG:n 1 §:n 3 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan myös ulkomaille sijoittautuneeseen työnantajaan ja niihin työntekijöihin, jotka se on lähettänyt työskentelemään alueelle, jolla tätä työehtosopimusta sovelletaan, katsotaan, että kaikki ulkomaisen työnantajan Saksaan lähettämät työntekijät — ja vain he — muodostavat yrityksen, vaikka Saksaan sijoittautuneisiin työnantajiin sovelletaan erilaista yrityksen käsitettä, mikä voi tietyissä tapauksissa johtaa siihen, että yleissitovan työehtosopimuksen soveltamisalaan kuuluvat yritykset rajataan eri tavalla?
- 4) Onko palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettamisestä työhön toiseen jäsenvaltioon 16 päivänä joulukuuta 1996 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 96/71/EY 3 artiklan 1 kohdan b alakohdtaa tulkittava siten, ettei siinä edellytetä eikä sallita edellä kysymyksissä 1—3 kyseenalaistettuja säännöksiä, kun huomioon otetaan EY:n perustamissopimuksen 48, 59 ja 60 artiklan oikea tulkinta?”

Alustavia huomautuksia

- 19 Kansallisen tuomioistuimen esittämät ennakkoratkaisukysymykset koskevat perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklan, jotka koskevat palvelujen tarjoamisen vapautta, tulkinnan lisäksi perustamissopimuksen 48 artiklan, joka koskee työntekijöiden vapaata liikkuvuutta, sovellettavuutta.
- 20 On kiistatonta, että pääasioissa on kysymys muihin jäsenvaltioihin kuin Saksan liittotasavaltaan sijoittautuneista yrityksistä, jotka ovat lähettäneet määrätyksi

ajaksi työntekijöitään Saksassa sijaitsevalle työmaalle palvelujen tarjoamisen toteuttamiseksi, mikä tarkoittaa, että kysymyksessä ovat perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklan soveltamisalaan kuuluvat tilanteet.

- 21 Kansallinen tuomioistuin katsoo kuitenkin, samoin kuin Finalarte Sociedade de Construção Civil L^{da} ja Portugaia Construções L^{da}, että esillä oleviin asioihin sovelletaan myös perustamissopimuksen 48 artiklaa, koska työntekijöiden mahdollisuudet tulla palkatuiksi ja lähetetyiksi ulkomaille vähenevät, jos työntekijä ei voi lomajärjestelyn laajentamisen vuoksi harjoittaa toimintaa Saksassa palvelujen tarjoamisen vapauden puitteissa.

- 22 Yhteisöjen tuomioistuin on todennut tämän osalta, että jäsenvaltioon sijoittautuneen yrityksen palveluksessa olevat työntekijät, jotka on lähetetty tilapäisesti toiseen jäsenvaltioon palvelujen tarjoamista varten, eivät millään tavoin aio hakeutua tämän toisen jäsenvaltion työmarkkinoille, koska he tehtävänsä suorittuaan palaavat maahan, josta he ovat lähtöisin tai jossa on heidän asuinpaikkansa (ks. asia C-113/89, Rush Portuguesa, tuomio 27.3.1990, Kok. 1990, s. I-1417, 15 kohta; Kok. Ep. X, s. 407 ja asia C-43/93, Vander Elst, tuomio 9.8.1994, Kok. 1994, s. I-3803, 21 kohta; Kok. Ep. XVI, s. 59).

- 23 Tästä seuraa, että perustamissopimuksen 48 artiklaa ei sovelleta esillä oleviin asioihin. Näin ollen ei ole tarpeen tutkia kysymyksiä, jotka liittyvät tähän määräykseen.

- 24 Neljäs kysymys koskee direktiivin 96/71/EY sovellettavuutta.

- 25 Tämän osalta on todettava, että kyseisen direktiivin täytäntöönpanoa koskeva määräaika, joka oli vahvistettu päättyväksi 16.12.1999, ei ollut vielä päättynyt pääasioihin liittyvien tosiseikkojen tapahtumahetkellä. Näin ollen esillä olevien asioiden yhteydessä ei ole tarpeen tulkita kyseistä direktiiviä eikä vastata neljänteen kysymykseen.
- 26 Tästä seuraa, että pääasioissa kysymyksessä olevia säännöksiä on tulkittava ainoastaan perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklan valossa.
- 27 Kansallinen tuomioistuin pyrkii ensimmäisellä kysymyksellään selvittämään, onko perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklan vastaista, että jäsenvaltio säätää, että toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneeseen yritykseen, joka tarjoaa palveluja ensiksi mainitun jäsenvaltion alueella, on sovellettava AEntG:n 1 §:n 3 momentin ensimmäisen virkkeen kaltaista kansallisen oikeuden säännöstä, jonka nojalla yrityksen on taattava tätä tarkoitusta varten ulkomaille lähetetyille työntekijöille oikeus palkalliseen lomaan. Toisella ja kolmannella kysymyksellä pyritään selvittämään, aiheutuuko tämän säännöksen erityispiirteistä se, että sen soveltaminen tällaiseen yritykseen on ristiriidassa perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklan kanssa.

Ensimmäinen kysymys

- 28 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perustamissopimuksen 59 artiklassa ei vaadita ainoastaan poistamaan kaikkea toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen palvelujen tarjoajan syrjintää kansalaisuuden perusteella, vaan siinä edellytetään myös kaikkien rajoitusten poistamista, vaikka niitä sovellettaisiin erotuksetta sekä kotimaisiin palvelujen tarjoajiin että muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneisiin palvelujen tarjoajiin, jos näillä rajoituksilla estetään toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen, siellä vastaavanlaisia palveluja lainmukaisesti tarjoavan henkilön toiminta, haitataan tätä toimintaa tai tehdään se vähemmän houkuttelevaksi (ks. erityisesti yhdistetyt asia C-369/96 ja C-376/96, Arblade ym., tuomio 23.11.1999, Kok. 1999, s. I-8453, 33 kohta ja asia C-165/98, Mazzoleni ja ISA, tuomio 15.3.2001, Kok. 2001, s. I-2189, 22 kohta).

- 29 On todettava erityisesti, että jäsenvaltio ei voi edellyttää kaikkien sijoittautumista koskevien vaatimusten noudattamista, kun sen alueella tarjotaan palveluita, sillä muutoin juuri palvelujen tarjoamisen vapauden varmistamiseksi annetuilla perustamissopimuksen määräyksillä ei olisi tehokasta vaikutusta (ks. asia C-76/90, Säger, tuomio 25.7.1991, Kok. 1991, s. I-4221, 13 kohta ja em. asia Mazzoleni ja ISA, tuomion 23 kohta).
- 30 Vastaanottavan jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön soveltaminen palvelujen tarjoajiin voi estää palvelujen tarjoamisen tai haitata sitä taikka tehdä sen vähemmän houkuttelevaksi, koska tästä soveltamisesta aiheutuisi ylimääräisiä kuluja sekä hallinnollisia ja taloudellisia rasituksia (ks. em. asia Mazzoleni ja ISA, tuomion 24 kohta).
- 31 Palvelujen tarjoamisen vapautta perustamissopimuksen mukaisena perustavanlaatuisena periaatteena voidaan rajoittaa vain yleistä etua koskevien pakottavien syiden perusteella annetuilla säännöksillä, joita sovelletaan kaikkiin vastaanottavassa jäsenvaltiossa toimiviin henkilöihin tai yrityksiin, silloin kun tätä etua ei suojella palvelujen tarjoajan sen sijoittautumisvaltiossa sovellettavin säännöksin (ks. erityisesti em. asia Arblade ym., tuomion 34 kohta ja esim. asia Mazzoleni ja ISA, tuomion 25 kohta).
- 32 Sen, että jäsenvaltion kansallisia säännöksiä sovelletaan muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneisiin palvelujen tarjoajiin, on oltava omiaan takaamaan niillä tavoiteltavan päämäärän toteuttaminen, eikä se saa ylittää sitä, mikä on tarpeen tämän päämäärän saavuttamiseksi (ks. erityisesti em. asia Arblade ym., tuomion 35 kohta ja em. asia Mazzoleni ja ISA, tuomion 26 kohta).
- 33 Yhteisöjen tuomioistuimen jo vahvistamiin yleistä etua koskeviin pakottaviin syihin kuuluu työntekijöiden suojelu (ks. erityisesti em. asia Arblade ym., tuomion 36 kohta ja em. asia Mazzoleni ja ISA, tuomion 27 kohta).

- 34 Jotta vastaanottavan jäsenvaltion lainsäädäntöä voitaisiin soveltaa muuhun jäsenvaltioon sijoittautuneisiin palvelujen tarjoajiin, toimivaltaisten viranomaisten tai tarvittaessa ensiksi mainitun jäsenvaltion tuomioistuinten on selvitettävä, ottaen huomioon tämän tuomion 28—33 kohdassa mainitut periaatteet, rajoitetaanko näillä säännöksillä palvelujen tarjoamisen vapautta ja voivatko ne tällaisessa tapauksessa kuitenkin olla perusteltuja.
- 35 Kansallinen tuomioistuin toteaa pääasiassa esillä olevan lainsäädännön osalta, että sen soveltamisesta Saksan ulkopuolelle sijoittautuneisiin palvelujen tarjoajiin aiheutuu niille korkeampia kuluja sekä hallinnollisia ja taloudellisia rasituksia, mikä tarkoittaa palvelujen tarjoamisen vapauden loukkaamista.
- 36 Tämän osalta käy erityisesti ilmi, että kyseisten palvelujen tarjoajien on noudatettava hallinnollisia muodollisuuksia, joihin kuuluu myös velvollisuus antaa tietoja lomarahastolle.
- 37 Tällainen palvelujen tarjoamisen vapauden loukkaaminen on perusteltavissa vain, jos se on tarpeen yleistä etua koskevan tavoitteen toteuttamiseksi tosiasiallisesti ja asianmukaisin keinoin.
- 38 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt kansallinen tuomioistuin toteaa tämän osalta, että AEntG:n perusteluista ilmenee, että tämän lain tavoitteeksi on ilmoitettu saksalaisten rakennusalan yritysten suojaaminen Euroopan sisämarkkinoilla vallitsevasta kasvavasta kilpailusta aiheutuvilta paineilta ja siis ulkomaisilta palvelujen tarjoajilta. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt kansallinen tuomioistuin toteaa tämän lisäksi, että tätä lakia koskeneesta esityksestä käytyjen keskustelujen alkamisesta lähtien todettiin useampaan kertaan, että lain tavoitteena on suojautua alhaisia palkkoja maksavien eurooppalaisten yritysten aikaansaamalta vilpilliseksi väitettyä kilpailulta.

- 39 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan palvelujen tarjoamisen vapautta rajoitettavia toimenpiteitä ei voida perustella kansallisten yritysten suojaamisen kaltaisilla luonteeltaan taloudellisilla tavoitteilla (ks. vastaavasti asia 352/85, Bond van Adverteerders ym., tuomio 26.4.1988, Kok. 1988, s. 2085, 34 kohta; Kok. Ep. IX, s. 455 ja asia C-398/95, SETTG, tuomio 5.6.1997, Kok. 1997, s. I-3091, 23 kohta).
- 40 Vaikka onkin totta, että lainsäätäjän aikomus, sellaisena kuin se ilmenee lain antamista edeltäneistä poliittisista keskusteluista tai lain perusteluista, saattaa olla osoitus lailla tavoitellusta päämäärästä, tätä aikomusta ei kuitenkaan voida pitää ratkaisevana.
- 41 Ennakkoratkaisua pyytäneen kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on sitä vastoin selvittää, edistetäänkö pääasiassa esillä olevalla lainsäädännöllä, kun sitä tarkastellaan objektiivisesti, ulkomaille lähetettyjen työntekijöiden suojelua.
- 42 Tämän osalta on selvitettävä, aiheutuuko asianomaisesta lainsäädännöstä kyseisille työntekijöille todellista etua, joka merkittäväällä tavalla edistää heidän sosiaalista suojeluaan. Lainsäätäjän ilmaisema aikomus saattaa tässä asiayhteydessä johtaa niiden etujen yksityiskohtaisempaan arviointiin, joita on väitetty myönnetyn työntekijöille lainsäätäjän toteuttamilla toimilla.
- 43 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 82—107 kohdassa, ne mahdolliset edut, joita Saksan lainsäädännöllä saatetaan myöntää Saksan ulkopuolelle sijoittautuneiden palvelujen tarjoajien sinne lähettämille työntekijöille, ovat yksilöitävissä.
- 44 Erityisesti saattaa olla niin, että työntekijällä on Saksan lainsäädännön nojalla oikeus useampiin lomapäiviin ja korkeampaan korvaukseen päivää kohti kuin

hänen työnantajansa sijoittautumisvaltion lainsäädännön perusteella. Lisäksi näyttää siltä, että pääasiassa esillä olevasta lomarahastojärjestelmästä aiheutuu etuja sellaisille työntekijöille, jotka haluavat vaihtaa Saksaan sijoittautuneen yrityksen palvelukseen, koska heillä on tämän järjestelmän nojalla oikeus säilyttää lomaoikeutensa.

- 45 Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen kansallisen tuomioistuimen asiana on selvittää, aiheutuuko tällaisista mahdollisista eduista todellista lisäsuojaa lähetetyille työntekijöille. Tätä arvioitaessa on otettava ensiksikin huomioon suoja, joka muodostuu niistä palkallisista lomista, joihin työntekijöillä on jo oikeus heidän työnantajansa sijoittautumisvaltion lainsäädännön nojalla. Pääasiassa esillä olevasta lainsäädännöstä ei voida katsoa aiheutuvan ulkomaille lähetetyille työntekijöille todellista lisäsuojaa, jos heitä suojellaan samalla tai pääasiallisesti vastaavalla tavalla heidän työnantajansa sijoittautumisvaltion lainsäädännön perusteella.
- 46 Toiseksi kansallisen tuomioistuimen on tätä arviota silmällä pitäen ratkaistava, onko käytännössä tavanomaista, että Saksaan tietyn hankkeen toteuttamista varten lähetetyt työntekijät vaihtavat työnantajaa siirtyäkseen Saksaan sijoittautuneen yrityksen palvelukseen.
- 47 Tämän osalta on muistutettava, kuten tämän tuomion 22 kohdassa on todettu, että toiseen jäsenvaltioon palvelujen tarjoamista varten tilapäisesti lähetettyjen työntekijöiden ei voida katsoa olevan osa tämän jäsenvaltion työmarkkinoita.
- 48 Kolmanneksi kansallisen tuomioistuimen on selvitettävä, voivatko kyseiset työntekijät palatessaan työnantajansa sijoittautumisvaltion alueelle todella vedota oikeuksiinsa saada lomarahastolta lomakorvauksia, kun otetaan huomioon erityisesti muodollisuudet, joita heidän on noudatettava, kieli, jota heidän on käytettävä sekä maksutavat.

- 49 Siinä tapauksessa, että ennakkoratkaisupyynnön esittänyt kansallinen tuomioistuin katsoisi, että pääasiassa esillä olevalla lainsäädännöllä tavoitellaan yleisen edun mukaista päämäärää, joka koskee Saksan ulkopuolella sijoittautuneiden palvelujen tarjoajien palkkaamien työntekijöiden suojaa, sen on arvioitava myös, onko kyseinen lainsäädäntö oikeassa suhteessa tämän tavoitteen toteuttamiseksi, ottaen huomioon kaikki asian kannalta merkitykselliset seikat.
- 50 Tällöin olisi punnittava keskenään tästä lainsäädännöstä palvelujen tarjoajille aiheutuvia hallinnollisia ja taloudellisia rasituksia ja toisaalta sitä lisääntyntä sosiaalista suojelua, joka sillä annetaan työntekijöille verrattuna heidän työnantajansa sijoittautumisvaltion lainsäädännössä taattuun sosiaaliseen suojeluun.
- 51 Tämän osalta olisi selvitettävä, voidaanko tavoite, jonka mukaan Saksaan lähetetyille työntekijöille myönnetään useampia lomapäiviä ja korkeampaa korvausta päivää kohti kuin heidän työnantajansa sijoittautumisvaltion lainsäädännössä, saavuttaa pääasiassa esillä olevan kaltaista lainsäädäntöä vähemmän rajoittavilla säännöillä, esimerkiksi Saksan ulkopuolelle sijoittautuneelle työnantajalle asetettavalla velvollisuudella suorittaa työntekijälle sinä aikana, kun hänet on lähetetty ulkomaille, suoraan sitä lomapalkkaa, johon hänellä on Saksan lainsäädännön mukaan oikeus.
- 52 Sen tavoitteen osalta, että lähetettyjä työntekijöitä on suojeltava silloin, kun he lähtevät pois työnantajansa palveluksesta siirtyäkseen Saksaan sijoittautuneen yrityksen palvelukseen, kansallisen tuomioistuimen olisi selvitettävä, voitaisiinko tämä tavoite saavuttaa siten, että ensiksi mainitulla työnantajalla olisi velvollisuus maksaa työntekijälle korvausta, jos tämä palveluksesta lähtiessään ei ole pitänyt hänelle kuuluneita lomapäiviä.
- 53 Ensimmäiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklan vastaista ei ole, että jäsenvaltio säätää, että toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneeseen yritykseen, joka tarjoaa palveluja ensiksi mainitun jäsenvaltion alueella, on sovellettava AEntG:n 1 §:n 3 momentin ensimmäisen

virkkeen kaltaista kansallisen oikeuden säännöstä, jolla taataan tätä tarkoitusta varten ulkomaille lähetetyille työntekijöille oikeus palkalliseen lomaan, edellyttäen yhtäältä, että työntekijöitä ei suojella pääasiallisesti vastaavalla tavalla heidän työnantajansa sijoittautumisvaltion lainsäädännön perusteella siten, että ensiksi mainitun jäsenvaltion lainsäädännöstä aiheutuu heille todellista etua, joka merkittäväällä tavalla edistää heidän sosiaalista suojeluaan, ja toisaalta, että ensiksi mainitun jäsenvaltion lainsäädännön soveltaminen on oikeassa suhteessa yleistä etua koskevan tavoitteen toteuttamiseksi.

Toinen kysymys

- 54 Toisella kysymyksellään ennakkoratkaisupyynnön esittänyt kansallinen tuomioistuin tiedustelee, onko pääasiassa esillä olevan kaltainen lainsäädäntö ristiriidassa perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklan kanssa tähän lainsäädäntöön liittyvien kolmen erityisen näkökohdan vuoksi.
- 55 Kansallinen tuomioistuin tiedustelee toisen kysymyksensä a kohdalla ensiksi, onko Saksan lainsäädäntö, jossa myönnetään 30 työpäivää eli 36 arkipäivää palkallista lomaa vuodessa, suhteeton yhtäältä, kun otetaan huomioon se, että sillä tavoiteltu yleistä etua koskeva päämäärä on jo turvattu tietyistä työajan järjestämistä koskevista seikoista 23 päivänä marraskuuta 1993 annetulla neuvoston direktiivillä 93/104/EY (EYVL L 307, s. 18), ja toisaalta, koska siinä säädetään tässä direktiivissä vahvistettua pidemmästä palkallisesta lomasta.
- 56 Direktiivin 93/104/EY 7 artiklan 1 kohdassa säädetään, että ”jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteet, joilla turvataan jokaiselle työntekijälle oikeus vähintään neljän viikon palkalliseen vuosilomaan tällaisen loman saamiselle ja myöntämiselle kansallisessa lainsäädännössä ja/tai käytännössä asetettujen ehtojen mukaisesti.”

- 57 Tämän osalta on huomattava, että direktiivissä 93/104/EY säädetään vain palkallisen loman kestoa koskevista vähimmäissäännöksistä. Sen 15 artiklassa säädetään, että ”tämä direktiivi ei vaikuta jäsenvaltioiden oikeuteen soveltaa tai ottaa käyttöön lakeja, asetuksia tai hallinnollisia määräyksiä, jotka ovat työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden suojelemiselle edullisempia eikä oikeuteen edistää tai sallia sellaisten työehtosopimusten tai työmarkkinaosapuolten välisten sopimusten soveltamista, jotka ovat työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden suojelemiselle edullisempia.”
- 58 Näin ollen on kunkin jäsenvaltion asiana määrittää, minkä pituista palkallista lomaa on pidettävä yleisen edun kannalta tarpeellisena. Koska Saksan liittotasavalta on katsonut, että 30 työpäivän pituinen palkallinen loma on välttämätön rakennusalan työntekijöiden sosiaalisen suojelun kannalta, perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklan vastaista ei ole pääsääntöisesti se, että kyseinen jäsenvaltio ulottaa tämän suojelun koskemaan myös toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneen työnantajan lähettämiä työntekijöitä.
- 59 Edellä esitetyn perusteella toisen kysymyksen a kohtaan on vastattava, että perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklan vastaista ei ole, että jäsenvaltion lainsäädäntö, jossa säädetään direktiivissä 93/104/EY säädettyä pidemmästä palkallisesta lomasta, ulotetaan koskemaan toisiin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden palvelujen tarjoajien tähän jäsenvaltioon lähettämiä työntekijöitä sinä aikana, kun heidät on lähetetty tähän jäsenvaltioon.
- 60 Toiseksi kansallinen tuomioistuin toteaa, että pääasiassa esillä olevassa järjestelmässä myönnetään Saksan liittotasavaltaan sijoittautuneille työnantajille oikeus saada lomarahastolta takaisin lomapalkkana ja ylimääräisenä lomarahana maksamansa määrät, vaikka toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneilla työnantajilla ei ole tällaista oikeutta, vaan lähetetyillä työntekijöillä itsellään on sen sijaan oikeus esittää vaatimus suoraan lomarahastolle. Se tiedustelee näin ollen toisen kysymyksensä b kohdalla, onko tällainen erilainen kohtelu perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklan vastaista.

- 61 Lomarahasto ja Saksan hallitus katsovat, ettei erilainen kohtelu tee pääasiassa esillä olevasta järjestelystä yhteisön oikeuden vastaista. Ne korostavat sitä, että järjestely on Saksan ulkopuolelle sijoittautuneen yrityksen etujen mukainen, koska sen ei tarvitse itse laskea ja suorittaa näitä korvauksia.
- 62 Yhteisöjen tuomioistuimelle toimitetuista tiedoista, joiden tarkastaminen kuuluu kansalliselle tuomioistuimelle, ei ilmene, että kysymyksessä oleva erilainen kohtelu olisi epäedullista muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneille yrityksille, mistä aiheutuisi perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklan vastaista syrjintää.
- 63 Joka tapauksessa on todettava, että Saksan liittotasavaltaan sijoittautuneiden yritysten ja muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden yritysten välillä on objektiivisia eroja siinä, miten lomapalkan maksamista koskeva velvoite on konkreettisesti toteutettu. Saksan ulkopuolelle sijoittautuneen yrityksen lakattua tarjoamasta Saksassa palveluja Saksan viranomaisilla ei ole enää mahdollisuutta valvoa, onko kyseinen yritys todella suorittanut lomapalkan lähettämilleen työntekijöille. Tästä seuraa, että on tehokkaampaa, että lomarahasto suorittaa lomapalkan suoraan lähetetyille työntekijöille itselleen.
- 64 Erilainen kohtelu voitaisiin selittää tällaisilla objektiivisilla eroilla, eikä se olisi tällaisessa tapauksessa 59 ja 69 artiklassa kiellettyä syrjintää.
- 65 Edellä esitetyn perusteella toisen kysymyksen b kohtaan on näin ollen vastattava, että perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklan vastaista ei ole, että kansallisessa lainsäädännössä myönnetään Saksan liittotasavaltaan sijoittautuneille yrityksille oikeus saada lomarahastolta takaisin lomapalkkana ja ylimääräisenä lomarahana maksamansa määrät, vaikka toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneilla yrityksillä ei ole tällaista oikeutta, vaan lähetetyillä työntekijöillä itsellään on sen sijaan oikeus esittää vaatimus suoraan lomarahastolle, siltä osin kuin tämä voidaan perustella Saksan liittotasavaltaan sijoittautuneiden yritysten ja muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden yritysten välisillä objektiivisilla eroilla.

- 66 Kolmanneksi kansallinen tuomioistuin tiedustelee toisen kysymyksensä c kohdalla, onko perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklan vastaista, että pääasiassa esillä olevan kaltaisen lainsäädännön mukaan Saksan ulkopuolelle sijoittautuneilla työnantajilla on velvollisuus antaa enemmän tietoja kuin Saksaan sijoittautuneilla työnantajilla.
- 67 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt kansallinen tuomioistuin katsoo, että Saksan ulkopuolelle sijoittautuneille yrityksille tällä tavoin asetetut ylimääräiset velvoitteet eivät merkitse ainoastaan erilaista kohtelua, vaan hankaloittavat huomattavalla tavalla palvelujen tarjoamista Saksassa. Ne ovat sen mukaan tämän vuoksi perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklan vastaisia.
- 68 Saksan hallitus puolestaan katsoo, että näistä eri menettelytavoista on säädetty käytännön syistä. Yrityksiä, joiden toimipaikka sijaitsee Saksan ulkopuolella, on hyvin vaikeata valvoa, eikä niitä missään tapauksessa voitaisi valvoa yhtä tiiviisti kuin Saksaan sijoittautuneita yrityksiä.
- 69 Tämän osalta on myönnettävä, että lainsäädäntö, jolla pyritään suojaamaan tehokkaasti rakennusalan työntekijöitä, erityisesti heidän oikeuttaan palkalliseen lomaan, edellyttää tiettyjen tietojen antamista. Tällainen velvollisuus saattaa nimittäin olla ainoa asianmukainen keino valvoa kyseisellä lainsäädännöllä tavoiteltua päämäärää.
- 70 On kuitenkin muistutettava, että pääasiassa esillä olevassa lainsäädännössä asetetun kaltaisesta velvollisuudesta antaa vastaanottavan jäsenvaltion viranomaisille tiettyjä tietoja aiheutuu ylimääräisiä kustannuksia ja hallinnollisia ja

taloudellisia rasituksia toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneille yrityksille (ks. vastaavasti em. asia Arblade ym., tuomion 58 kohta).

- 71 Se, että Saksan ulkopuolelle sijoittautuneilla yrityksillä on tietojen antamista koskevia ylimääräisiä velvoitteita, merkitsee siis sitä suuremmalla syyllä perustamissopimuksen 59 artiklassa tarkoitettua palvelujen tarjoamisen vapauteen kohdistuvaa rajoitusta (ks. vastaavasti em. asia Arblade ym., tuomion 59 kohta).
- 72 Tällainen rajoitus voi olla perusteltu, jos se on tarpeen, jotta työntekijöiden suojelun kaltaista yleistä etua koskevaa pakottavaa syytä voidaan suojata tosiasiallisesti ja asianmukaisilla keinoilla.
- 73 Lisäksi sen, että Saksan ulkopuolelle sijoittautuneille yrityksille ei ole asetettu samoja tietojen antamista koskevia velvoitteita, voidaan katsoa johtuvan näiden yritysten ja Saksaan sijoittautuneiden yritysten välisistä objektiivisista eroista.
- 74 Sitä vastoin velvollisuus toimittaa jäsenvaltiolle tiettyjä asiakirjoja ei ole perusteltavissa, jos tämä jäsenvaltio voi toteuttaa tarvittavan valvonnan sijoittautumisvaltion lainsäädännön nojalla pidettyjen asiakirjojen avulla (ks. vastaavasti em. asia Arblade ym., tuomion 64 kohta).
- 75 Edellä esitetyn perusteella toisen kysymyksen c kohtaan on vastattava, että kansallisen tuomioistuimen asiana on selvittää, suhteellisuusperiaate huomioon

ottaen, minkätyyppisiä tietoja Saksan viranomaiset voivat lainmukaisesti vaatia Saksan ulkopuolelle sijoittautuneilta palvelujen tarjoajilta. Tätä tarkoitusta varten kansallisen tuomioistuimen on arvioitava, onko Saksaan sijoittautuneiden yritysten ja Saksan ulkopuolelle sijoittautuneiden yritysten välisten objektiivisten erojen vuoksi objektiivisesti tarpeen, että viimeksi mainituilta yrityksiltä vaaditaan ylimääräisiä tietoja.

Kolmas kysymys

- 76 Kolmannella kysymyksellään kansallinen tuomioistuin tiedustelee, onko perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklan kanssa ristiriidassa AEntG:n 1 §:n 4 momentin kaltainen kansallinen säännös, jonka nojalla kaikkien Saksan ulkopuolelle sijoittautuneen työnantajan Saksaan lähettämien työntekijöiden, ja vain heidän, katsotaan muodostavan yrityksen, vaikka Saksaan sijoittautuneisiin työnantajiin sovelletaan erilaista yrityksen käsitettä, mikä voi tietyissä tapauksissa johtaa siihen, että yleissitovan työehtosopimuksen soveltamisalaan kuuluvat yritykset rajataan eri tavalla.
- 77 Kansallinen tuomioistuin toteaa, että näillä kahdella erilaisella yrityksen käsitteellä saattaa olla erilaisia käytännön seurauksia sellaisten niin kutsuttujen sekayritysten tapauksessa, joita ovat yritykset, jotka harjoittavat osittain rakennusalan toimintaa ja osittain siihen liittymätöntä toimintaa. Saksaan sijoittautuneisiin sekayrityksiin sovelletaan rakennusalan työehtosopimuksia ainoastaan, jos tätä toimintaa varten palkattujen työntekijöiden työaika ylittää muuta toimintaa varten palkattujen työntekijöiden työajan.
- 78 Se katsoo näin ollen, että AEntG:n 1 §:n 4 momentti merkitsee yrityksen sijoittautumispaikkaan perustuvaa syrjintää, mikä on perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklan vastaista.

- 79 Saksan hallitus katsoo, ettei kolmatta kysymystä voida tutkia, koska sillä ei ole merkitystä pääasian riitojen ratkaisun kannalta. Sen mukaan kansallinen tuomioistuin ei ole näyttänyt, ettei näiden riitojen osapuolina oleviin ulkomaisiin yrityksiin sovellettaisi työehtosopimuksia, jos AEntG:ssä säädetty yrityksen käsite olisi toisenlainen.
- 80 Tätä väitettä ei voida hyväksyä. Tämän osalta riittää, kun muistutetaan, että on yksinomaan kansallisen tuomioistuimen tehtävä arvioida, onko esitetyllä kysymyksellä merkitystä asiassa, ja että kysymys on jätettävä tutkimatta vain, jos sillä selvästi ei ole mitään yhteyttä pääasiaan (ks. yhdistetyt asiat C-332/92, C-333/92 ja C-335/92, Eurico Italia ym., tuomio 3.3.1994, Kok. 1994, s. I-711, 17 kohta). On selvää, että nyt esillä olevissa asioissa ei ole kysymyksessä tällainen tilanne.
- 81 Pääasioiden riitojen osalta on todettava, että toisin kuin Saksan liittotasavaltaan sijoittautuneiden yritysten osalta, yrityksiin, joiden toimipaikka sijaitsee muussa jäsenvaltiossa ja jotka tarjoavat rakennusalan palveluja Saksassa, sovelletaan aina tämän alan työehtosopimuksia ja näin ollen muun muassa velvollisuutta suorittaa maksuja lomarahastolle.
- 82 Tästä seuraa, että AEntG:n 1 §:n 4 momentilla aikaansaadaan erilainen kohtelu, mikä on perustamissopimuksen 59 artiklan vastaista siltä osin kuin ei ole esitetty mitään perustamissopimuksessa määrättyä perustelua.
- 83 Kolmanteen kysymykseen on näin ollen vastattava, että perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklan vastaista on, että jäsenvaltion palkallista lomaa koskevaa järjestelyä sovelletaan kaikkiin sellaisiin Saksan ulkopuolelle sijoittautuneisiin yrityksiin, jotka tarjoavat ensiksi mainitun jäsenvaltion alueella rakennusalan palveluja, jos kyseistä järjestelyä ei sovelleta kaikkiin sellaisiin ensiksi mainittuun jäsenvaltioon sijoittautuneisiin yrityksiin, jotka harjoittavat vain osittain tämän alan toimintaa, niiden tälle alalle palkkaamien työntekijöiden osalta.

Oikeudenkäyntikulut

- 84 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Saksan, Belgian, Ranskan, Alankomaiden, Itävallan ja Ruotsin hallituksille sekä Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut Arbeitsgericht Wiesbadenin 10., 16., 17. ja 27.2.1998 tekemillään päätöksillä esittämät kysymykset seuraavasti:

- 1) EY:n perustamissopimuksen 59 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 49 artikla) ja 60 artiklan (josta on tullut EY 50 artikla) vastaista ei ole, että jäsenvaltio säätää, että toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneeseen yritykseen, joka tarjoaa palveluja ensiksi mainitun jäsenvaltion alueella, on sovellettava Arbeitnehmersendegesetzin (työntekijöiden lähettämisestä annettu laki) 1 §:n 3 momentin ensimmäisen virkkeen kaltaista kansallisen oikeuden säännöstä, jolla taataan tätä tarkoitusta varten ulkomaille lähete-

tyille työntekijöille oikeus palkalliseen lomaan, edellyttäen yhtäältä, että työntekijöitä ei suojella pääasiallisesti vastaavalla tavalla heidän työnantajansa sijoittautumisvaltion lainsäädännön perusteella siten, että ensiksi mainitun jäsenvaltion lainsäädännöstä aiheutuu heille todellista etua, joka merkittäväällä tavalla edistää heidän sosiaalista suojeluaan, ja toisaalta, että ensiksi mainitun jäsenvaltion lainsäädännön soveltaminen on oikeassa suhteessa yleistä etua koskevan tavoitteen toteuttamiseksi.

- 2) a) Perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklan vastaista ei ole, että jäsenvaltion lainsäädäntö, jossa säädetään tietyistä työajan järjestämistä koskevista seikoista 23 päivänä marraskuuta 1993 annetussa neuvoston direktiivissä 93/104/EY säädettyä pidemmästä palkallisesta lomasta, ulotetaan koskemaan toisiin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden palvelujen tarjoajien tähän jäsenvaltioon lähettämiä työntekijöitä sinä aikana, kun heidät on lähetetty tähän jäsenvaltioon.

- b) Perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklan vastaista ei ole, että kansallisessa lainsäädännössä myönnetään Saksan liittotasavaltaan sijoittautuneille yrityksille oikeus saada lomarahastolta takaisin lomapalkkana ja ylimääräisenä lomarahana maksamansa määrät, vaikka toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneilla yrityksillä ei ole tällaista oikeutta, vaan lähetetyillä työntekijöillä itsellään on sen sijaan oikeus esittää vaatimus suoraan lomarahastolle, siltä osin kuin tämä voidaan perustella Saksan liittotasavaltaan sijoittautuneiden yritysten ja muihin jäsenvaltioon sijoittautuneiden yritysten välisillä objektiivisilla eroavuuksilla.

- c) Kansallisen tuomioistuimen asiana on selvittää, suhteellisuusperiaate huomioon ottaen, minkätyyppisiä tietoja Saksan viranomaiset voivat lainmukaisesti vaatia Saksan ulkopuolelle sijoittautuneilta palvelujen tarjoajilta. Tätä tarkoitusta varten kansallisen tuomioistuimen on arvioitava,

onko Saksaan sijoittautuneiden yritysten ja Saksan ulkopuolelle sijoittautuneiden yritysten välisten objektiivisten erojen vuoksi objektiivisesti tarpeen, että viimeksi mainituilta yrityksiltä vaaditaan ylimääräisiä tietoja.

- 3) Perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklan vastaista on, että jäsenvaltion palkallista lomaa koskevaa järjestelyä sovelletaan kaikkiin sellaisiin Saksan ulkopuolelle sijoittautuneisiin yrityksiin, jotka tarjoavat ensiksi mainitun jäsenvaltion alueella rakennusalan palveluja, jos kyseistä järjestelyä ei sovelleta kaikkiin sellaisiin ensiksi mainittuun jäsenvaltioon sijoittautuneisiin yrityksiin, jotka harjoittavat vain osittain tämän alan toimintaa, niiden tälle alalle palkkaamien työntekijöiden osalta.

Jann

Edward

Sevón

Julistettiin Luxemburgissa 25 päivänä lokakuuta 2001.

R. Grass

P. Jann